

En samlad inriktning för immaterialrätt

Innehåll

Förord	3
Inledning	5
Sverige – landet där idéer blir verklighet	7
Strategisk hantering av immateriella tillgångar	9
Ökad kunskap om immaterialrätt	13
Stärkt dialog mellan aktörer och ett samlat arbetssätt i Regeringskansliet	17
Andra aktuella frågor	19
Vägen framåt	20
Skydd för immateriella tillgångar	23

<< Omslag: I växthuset vid SLU Biocentrum i Uppsala odlas granplantor som tagits fram med en ny metod för förökning av växtmaterial.
Foto: Jenny Svennås-Gillner

>> Genom den svensktopatenterade innovationen Solvatten möjliggörs tillgång till rent vatten genom solljus.
Foto: Olle Friman / Regeringskansliet

Förord

”Regeringen arbetar för ett innovations- och konkurrenskraftigt Sverige som stärker tillväxt och välbefinnande. Industriellt, kreativt och kulturellt skapande är centralt för svensk innovationsförmåga och konkurrenskraft. För att svenska företag, innovatörer och kulturskapare ska lyckas på den svenska och internationella marknaden är kunskap om immaterialrätt och strategisk hantering av immateriella tillgångar viktigt.

Frågorna involverar många aktörer i samhället och flera olika politiska ansvarsområden. Regeringen har därför etablerat en struktur för att samordna dessa frågor och flytta fram positionerna. Det bidrar till regeringens arbete med att upprätthålla Sveriges ställning som en ledande forsknings-, industri- och innovationsnation inom bland annat teknik, digitalisering och AI, med starka kreativa och kulturella branscher.”

Stockholm, april 2026

Gunnar Strömmer,
Justitieminister

Ebba Busch,
Energi- och näringsminister
samt vice statsminister

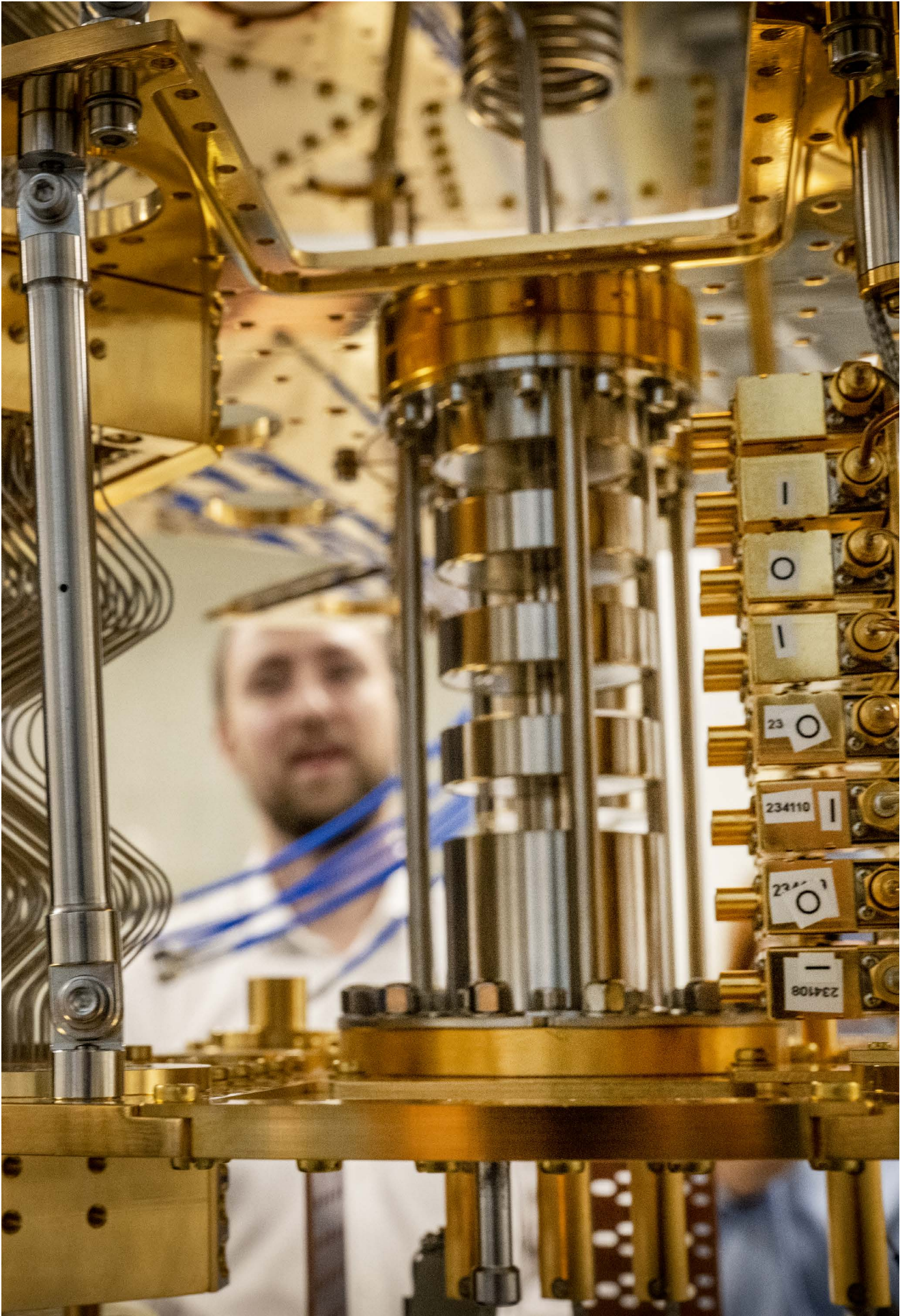

Parisa Liljestrand,
Kulturminister

Lotta Edholm,
Gymnasie-, högskole- och
forskningsminister

Foto: Kristian Pohl / Regeringskansliet

Inledning

Regeringens övergripande målsättning på immaterialrättsområdet är att stärka svensk innovationsförmåga och konkurrenskraft samt främja och trygga ett rikt kulturutbud både nationellt och globalt. En strategisk hantering och skydd av immateriella tillgångar genom bland annat immaterialrätt är särskilt viktigt i en geopolitisk turbulent värld med en global kapplöpning inom strategiska teknikområden. Sverige är ett av världens mest innovativa länder och ligger högt i innovationsindex sedan många år. Det ska vi fortsätta att värna och bygga vidare på.

Fokusområden

Regeringen ser mot den bakgrunden ett behov av ett samlat arbetssätt och en samlad inriktning för immaterialrätt. En dialog har inletts med näringslivet, akademien, branschorganisationer och myndigheter för att fånga upp behov, utmaningar och förslag. Det är tydligt att samtliga aktörer har en viktig roll i arbetet med att möta utmaningar och att det finns behov av närmare samarbete mellan offentlig sektor, akademi och det privata. Det är även viktigt att Sverige och svenska intressenter arbetar aktivt med dessa frågor på såväl EU-nivå som i andra internationella forum.

I den här publikationen har regeringen valt att lyfta fram tre fokusområden att arbeta vidare med och som bedömts särskilt

prioriterade för att möta några av de utmaningar som regeringen identifierat under arbetet. Samtidigt ser regeringen att det finns ytterligare utmaningar att adressera. Genom att följa utvecklingen utifrån de tre fokusområdena skapas förutsättningar att bidra till immaterialrättens roll för ökad svensk innovationsförmåga och konkurrenskraft.

Tre fokusområden:

1. Strategisk hantering av immateriella tillgångar
2. Ökad kunskap om immaterialrätt
3. Stärkt dialog mellan aktörer och ett samlat arbetssätt i Regeringskansliet

Sverige – landet där idéer blir verklighet

Sverige är en världsledande kunskapsnation med stark innovationsförmåga och framgångsrika aktörer i de kunskapsintensiva, kulturella och kreativa branscherna. Vi utmärker oss i internationella innovationsmätningar och har en stark tradition av teknikutveckling, entreprenörskap och kreativitet. Här föds idéer, från tekniska genombrott till konstnärliga uttryck, som når en miljonpublik världen över. Denna kreativitet och innovationskraft genererar immateriella tillgångar som utgör grunden i vår kunskaps ekonomi. Hanteringen av dessa tillgångar är central för att skapa värde och för att företag

och enskilda ska ha möjlighet att utveckla sin verksamhet, öka sin lönsamhet och stärka sin konkurrenskraft. Att bli medveten om vilka tillgångar man har och hur man på bästa sätt hanterar och skyddar dem är än mer aktuellt i en tid av global konkurrens, snabb teknikutveckling och en osäker omvärld.

En strategisk hantering och ett effektivt skydd av immateriella tillgångar utgör en grundläggande förutsättning för innovation, kunskapsutveckling och ekonomisk tillväxt. Genom att säkerställa rättsligt skydd för skapande och tekniska lösningar främjas

investeringar i forskning och utveckling samt möjligheterna att kommersialisera nya idéer. Immaterialrätten är därmed av central betydelse för ett lands innovationsklimat och konkurrenskraft. Stora delar av intäkterna i flera branscher bygger på det kommersiella värde som immaterialrätten ger. Ett exempel på detta är den kreativa och kulturella branschens intäkter som grundar sig på skyddade verk och prestationer av yrkesverksamma kulturskapare. Immaterialrätten är på så sätt en viktig faktor för värdeskapande och en central förutsättning för återväxt och innovation.

Enligt European Innovation Scoreboard 2025 rankas Sverige på förstaplats som det starkaste innovationslandet i EU och i Global Innovation Index 2025 utsågs Sverige, för tredje året i rad, till det näst mest framstående innovationslandet i världen.

De kulturella och kreativa branscherna är idag en basnäring för Sverige med en årlig omsättning på 650 miljarder kronor och har en stor internationell närvaro. Musik, dataspel, film och tv, formgivning, mode och litteratur är några av de branscher som ryms under paraplyuttrycket kulturella och kreativa branscher. Svensk musikexport slår rekord och

vi utmärker oss som världens näst största musikexportör och som EU:s enda nettoexportör av musik¹. Den svenska dataspelsindustrin visar också prov på hur innovation och kreativitet skapar internationell framgång och under 2024 omsatte branschen tillsammans med sina dotterbolag i utlandet 73 miljarder kronor².

<< Genuint hantverk och bra solida material har varit en självklarhet på Gemla Fabriker sedan starten för mer än 150 år sedan. Fåtöljen BIO är en nätt och bekväm fåtölj, inspirerad av Gemlas historik av att tillverka biograffåtöljer.
Foto: Henrik Palmberg

¹ Stim nyhetsartikel, Svensk musikexport slår rekord – hundratals låtskrivare tjänar miljoner, 25 juni 2025

² Dataspelebranschen, Spelutvecklindex (2025)

Strategisk hantering av immateriella tillgångar

Även om Sverige utmärker sig som en stark innovativ och kreativ kunskapsnation saknas det inte utmaningar för att vi fortsatt ska bibehålla vår position. En tydlig utmaning som lyfts i dialogen med aktörer är vikten av en strategisk hantering av immateriella tillgångar. Det är viktigt för företag och enskilda att redan i ett tidigt skede i den kreativa och innovativa processen identifiera sina immateriella tillgångar och planera för hur dessa ska hanteras. På så sätt skapas de bästa förutsättningarna för värdeskapande, för att utveckla och kommersialisera tillgångarna samt attrahera investerare. En del i detta är att fundera över hur tillgångarna ska skyddas. Minst lika viktigt kan det vara att se över hanteringen av det samlade kunnandet, informationen och den data som finns inom ett företag. Härigenom skapas möjligheter för ökat nyttiggörande av forskningsresultat, innovationer och kulturellt och kreativt skapande. Ett ökat nyttiggörande är en central del i en stärkt konkurrenskraft för såväl enskilda som företag men också för Sverige.

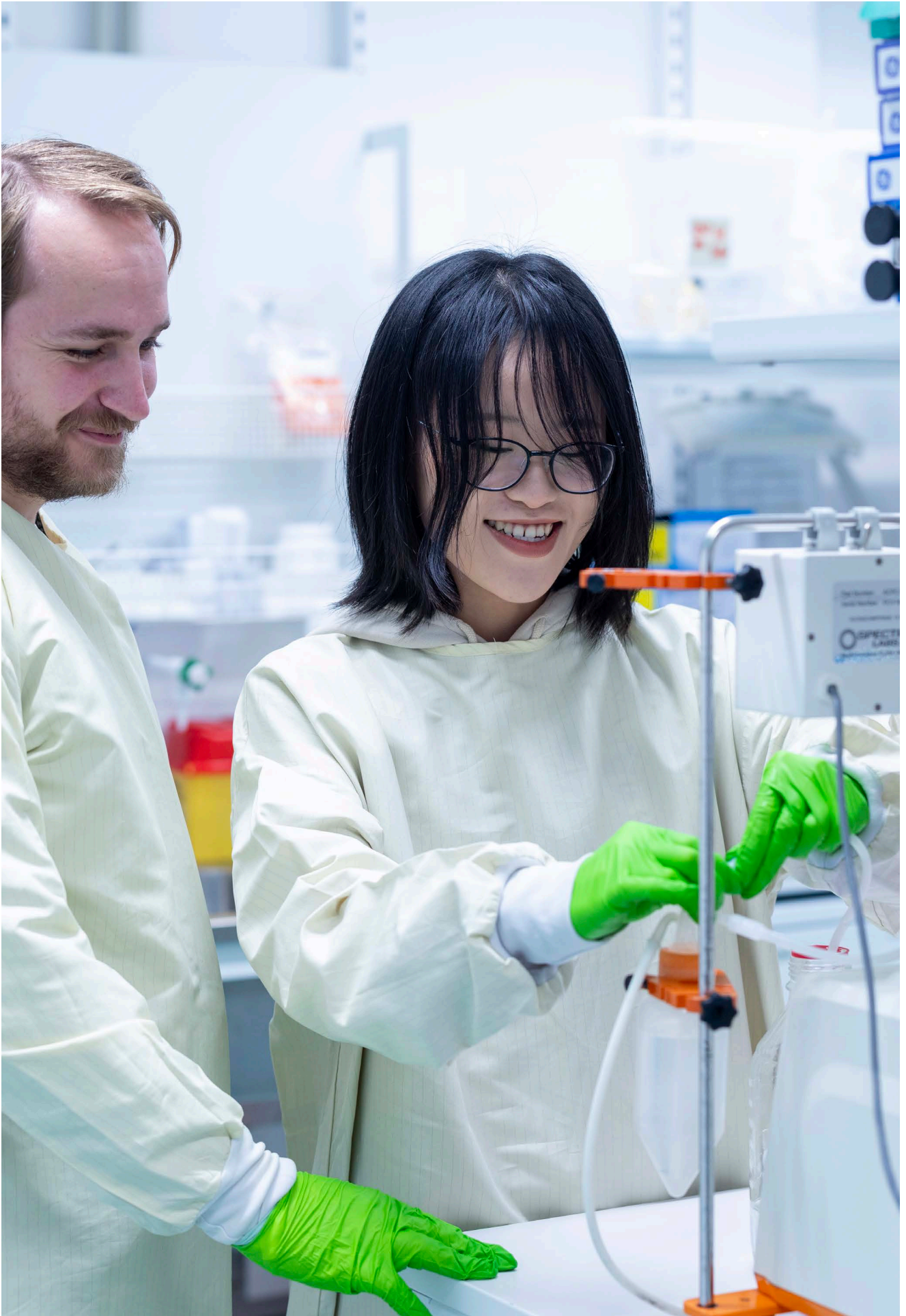
Ett strategiskt förhållningssätt innebär också bättre förutsättningar att överblicka områden som fortfarande är outforskade. Det ger utrymme att utveckla nya innovationer och skapa kreativa uttryck utan att riskera att göra intrång i andras rättigheter. Även utifrån ett investerings- och finansieringsperspektiv är det angeläget att göra strategiska överväganden. I fråga om patent kan det exempelvis handla om att använda patentinformation för att säkerställa att finansiering inte går till projekt för utveckling av teknik som redan är patenterad. För forskarens del kan det handla om att fatta väl avvägda beslut om när en publicering av till exempel forskningsresultat eventuellt ska göras, om en ansökan om patent ska lämnas in och vilket skyddsomfång patentet ska ha för att skapa möjligheter och värde längre fram. Det är också centralt att forskare, innovatörer och företagare analyserar vilket skydd som är mest lämpligt för en viss tillgång, om det till exempel är rätt att använda patent för en viss produkt, eller om tillgången snarare ska hanteras som en företagshemlighet. Även teknikledarskap förutsätter en strategisk hantering av immaterialrättsliga tillgångar och skyddsvärd teknik, något som lyfts i Sveriges industristrategi. Det är viktigt med kunskap om och förståelse för att immateriella rättigheter inte bara är ett skydd utan ett affärsstrategiskt verktyg som kan skapa ökat värde, ökade möjligheter och stärkt konkurrenskraft.

I takt med att den geopolitiska osäkerheten i världen ökar, växer också behoven av att svenska aktörer inom högre utbildning, forskning och innovation samarbetar internationellt på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Immateriella kunskapsstillgångar är av intresse för antagonistiska aktörer. Det ställer höga krav på enskilda forskare och företagare att hantera och skydda sina tillgångar mot läckage och stöld av värdefull information.

I Strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft (Utrikeshandelsstrategin) anges att företag generellt och innovativa företag i synnerhet behöver ökad kunskap och medvetenhet om potentiella risker vid internationalisering, inklusive i frågor om hantering av immateriella tillgångar vid internationella samarbeten kring forskning och innovation. Regeringens inriktning är att forskning ska vara så öppen som möjligt och så stängd som nödvändigt, vilket innebär att resultat och data kan hållas konfidentiella när det finns legitima intressen, såsom hänsyn till säkerhet och immaterialrätt. Som ett led i detta har regeringen under 2025 gett i uppdrag åt Vetenskapsrådet, i samarbete med Verket för innovationssystemen (Vinnova), att ta fram vägledande nationella riktlinjer för ansvarsfull internationalisering inom högre utbildning, forskning och innovation. Syftet är att skapa vägledning om vilka riskbedömningar och ställningstaganden som kan behöva göras vid internationella samarbeten.

<< Hjälmars testas i MIPS test- och forskningslab. MIPS har uppfunnit och utvecklat ett system för hjälmar som skyddar huvudet och framför allt hjärnan från skador vid fall mot marken.

Foto: Pontus Lundahl / TT

I Forsknings- och innovationspropositionen för 2025–2028 satsar regeringen 6,5 miljarder kronor på fri forskning och innovation av högsta kvalitet.

Ett av målen är att stärka förmågan hos näringslivet, lärosätena, forskningsinstituten och övriga aktörer i innovationssystemet att skydda, förvalta och använda immateriella

tillgångar. Allt för att öka spridningen och nyttiggörandet av innovativa lösningar och utveckla ny teknik, nya produkter och nya tjänster.

<< Karolinska ATMP-centrum (Advanced Therapy Medicinal Products) har etablerats för att åstadkomma ytterligare framsteg inom cell-, gen-, och vävnadsterapier. Centrumet är unikt och ledande i Europa med alla delar av forskning, utveckling, tillverkning och behandling under ett och samma tak.
Foto: Liza Simonsson

Som ett led i att genomföra satsningarna i Forsknings- och innovationspropositionen har regeringen bland annat vidtagit följande åtgärder:

> I universitets och högskolors samt Sveriges lantbruksuniversitets regleringsbrev för 2026 har regeringen gett i uppdrag att redovisa de processer, strukturer och arbetssätt som säkerställer en strategisk hantering av immateriella tillgångar för att säkra deras skydd och kommersiella värden.

> Vinnova har i sitt regleringsbrev för 2026 fått i uppdrag att förbättra hantering av immateriella tillgångar. Myndigheten ska redogöra för hur man har arbetat med och bistått i finansierade aktörers hantering av immateriella tillgångar i syfte att möjliggöra ökat värdeskapande.

> Vetenskapsrådet har i sitt regleringsbrev för 2026 fått ett uppdrag gällande information till forskare om värdet och hantering av immateriella tillgångar. Vetenskapsrådet ska sprida kunskap, i de

utlysningar där det är relevant, om värdet och hantering av immateriella tillgångar, inklusive immaterialrättsligt skydd, hos de aktörer som söker om samt tilldelas forskningsmedel.

> Under 2026 avsätter regeringen 40 miljoner kronor för att stärka lärosätenas holdingbolags arbete. Lärosätenas holdingbolag spelar en central roll i att koppla samman akademisk forskning med näringsliv och samhälle och tillskottet bidrar till att öka nyttiggörandet av forskningsresultat och innovationer.

> Ett nytt innovationskontor vid Kungl. Musikhögskolan (se sid 15) har under 2025 inrättats för att underlätta samarbetet mellan konstnärliga högskolor, andra lärosäten, näringslivet och offentlig sektor. Syftet är att främja tekniköverföring och utveckla nya produkter och tjänster som kombinerar konstnärliga och kreativa processer med teknisk innovation.

> Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över behovet av stärkt skydd för uppgifter som rör forskning och innovation inom strategisk teknik. Ett av utredningens syften är att förbättra förutsättningar för forskare att hantera immateriella tillgångar i alla faser av deras livscykel och balansera behovet av att öppet dela med sig av kunskap mot behovet av att skydda de uppgifter som har värde för kommersialisering eller för nationell säkerhet.

Ökad kunskap om immaterialrätt

Eftersom strategisk hantering och effektivt nyttiggörande av immateriella tillgångar är viktigt finns ett behov av ökad kunskap och medvetenhet om immaterialrättens funktion och betydelse för såväl företag, kulturskapare, lärosäten och investerare som samhället i stort.

I en studie från 2025 genomförd av EU:s immaterialrättsmyndighet (EUIPO) framgår att små och medelstora företag med registrerade immateriella rättigheter, såsom patent, varumärken och formgivning, i genomsnitt har 44 procent högre intäkter per anställd än företag utan sådana rättigheter.¹ Trots detta samband mellan immateriella rättigheter och ekonomisk framgång är det färre än 10 procent av små och medelstora företag inom EU som har någon registrerad rättighet. Det finns inget som tyder på att den situationen skulle vara annorlunda i Sverige. Troligtvis är bristande kunskap om de immaterialrättsliga regelverken och hur man strategiskt kan använda dem för att

stärka sin position, öka värdet och öka sin konkurrenskraft, en förklaring till att små och medelstora företag inte använder sig av rättigheter i större utsträckning.

Under arbetet med den samlade inriktningen för immaterialrätt har det blivit tydligt att den allmänna kunskapsnivån om och förståelsen för immaterialrätt behöver förbättras bland många av innovationskedjans aktörer. I Sverige äger forskare i regel sina forskningsresultat genom det så kallade lärarundantaget. Det ställer stora krav på den enskilde forskaren gällande kunskap om immaterialrätt. I dialogen med lärosäten och deras innovationskontor har det lyfts fram att forskarna ibland saknar tillräckliga kunskaper om strategisk hantering av de immateriella tillgångarna som skapas och hur immaterialrätten kan användas. Det påverkar i sin tur deras möjligheter och incitament att skydda och skapa värde av sina forskningsresultat. Här riskeras inte enbart stora ekonomiska värden att gå förlorade för den enskilde utan det är också en fråga om nationell säkerhet och Sveriges konkurrenskraft.

Kunskapen om immaterialrättens roll och betydelse behöver också bli bättre generellt i samhället. Brister i kunskap har betydelse för efterlevnad av och respekt för immaterialrättsligt skydd. Det har även betydelse för förekomsten av piratkopiering och förfälskningar, som orsakar betydande ekonomiska förluster för rättighetshavare, näringsliv och Sveriges välfärd. Bakom den illegala verksamheten står inte sällan kriminella nätverk som med den digitala utvecklingen har blivit alltmer avancerade och kommersiellt organiserade. Det är därför angeläget att konsumenter får ökad medvetenhet om piratmarknadens baksidor och konsekvenserna av köp av förfälskade varor och tjänster. Utöver att köpen göder de kriminella nätverken och leder till ekonomiska förluster för seriösa näringsidkare innebär dessa köp inte sällan hälso- och säkerhetsrisker. Falsa läkemedel, kosmetika- och matvaror, leksaker och elprodukter kan exempelvis orsaka allvarliga och i värsta fall livshotande skador.

<< Kungliga Hovkapellet repeterar i rotundan inför sitt 500-årsjubileum under ledning av hovkapellmästaren och Kungliga Operans musikchef Alan Gilbert.
Foto: Christine Olsson / TT

¹ EUIPO, Intellectual Property rights and firm performance in the European Union, Firm-level analysis report (2025)

Det är alltså angeläget att öka kunskapen och medvetenheten om immaterialrätt och skydd av immateriella tillgångar. När kunskapen ökar värnas rättigheterna och incitamenten för fortsatt skapande och innovation stärks samtidigt som risken för intrång minskar. Det bygger ett samhälle där kultur, kreativitet, forskning och teknik kan fortsätta utvecklas, vilket bidrar till vår välfärd och stärker Sveriges innovationsförmåga och konkurrenskraft.

Att stärka kunskapen om immaterialrätt och immateriella tillgångar är ett långsiktigt arbete som flera aktörer behöver vara involverade i. Förutsättningarna för forskning, skapande, innovation och nyttiggörande förändras också i takt med teknisk utveckling, digitalisering och internationalisering, vilket ställer ökade krav på löpande kunskapsutveckling och anpassning. För att långsiktigt möta dessa utmaningar krävs en systematisk

och strategisk inriktning där kunskap om immaterialrätt integreras hos olika aktörer i relevanta processer och sammanhang. Regeringen har genomfört ett antal satsningar för detta ändamål som utgör en del av ett pågående och successivt arbete som behöver fortsätta att utvecklas, fördjupas och anpassas i takt med förändrade förutsättningar.

Strategin för företag i kreativa och kulturella branscher

– **KKB-strategin** som gäller 2024–2033 formulerar en vision där Sverige stärker sin position som ett ledande land för de kulturella och kreativa branscherna.

Branscherna har god tillväxt och bidrar till svensk ekonomi och ett dynamiskt näringsliv i hela landet, ökad export och en positiv Sverigebild i utlandet. Som ett av sex prioriterade mål utpekas upphovsrätten som viktig och grundläggande. Företag och offentliga aktörer ska ha god kunskap om upphovsrätt

och upphovsrättens betydelse för företagande inom kulturella och kreativa branscher, och de förutsättningar som den tekniska utvecklingen ger. Offentliga aktörer ska även arbeta strategiskt för att underlätta för en väl fungerande upphovsrättsbaserad marknad.

> I Konstnärsnämndens regleringsbrev för 2026 ska nämnden i samverkan med PRV sprida kunskap om upphovsrätten och dess betydelse för konstnärers företagande inom kulturella och kreativa branscher och de förutsättningar som den tekniska utvecklingen ger.

Budgetpropositionen 2026 omfattar ett flertal viktiga satsningar på immaterialrättsområdet:

> Patent- och registreringsverket (PRV) har en central roll när det gäller att öka förståelsen för immateriella rättigheter och tillgångar. Myndigheten har fått ökade medel för att stärka och utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser.	> Regeringen har gett PRV och Vinnova i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser för att stärka förmågan i innovationssystemet till strategisk hantering av immateriella tillgångar och rättigheter, bland andra patent, upphovsrätt, formskydd och varumärke. Syftet är att öka	nyttiggörande och värdeskapande från forskning och innovation och att främja att immateriella tillgångar skyddas.

Utrikeshandelsstrategin har satt som ett delmål att svenska företag ska få ökad kunskap och medvetenhet om immateriella rättigheter och skydd av immateriella tillgångar i syfte att stärka sina konkurrensfördelar samt värna svenska intressen.

> I Sveriges export- och investeringsråds (Business Sweden) riktlinjer för 2026 ska Business Sweden bidra till ökad kunskap om immateriella rättigheter och medvetenhet om immateriella tillgångar, företagshemlig-	heter samt tillhandahålla lättillgänglig information om de affärsmöjligheter som EU:s frihandelsavtal erbjuder, också anpassat för små och medelstora företag.

Innovationskontoren har som huvuduppgift att underlätta nyttiggörande av forskningsresultat genom att hjälpa forskare att utveckla idéer, skydda immateriella tillgångar, skapa företag och hitta finansiering.

I Sverige finns det innovationskontor vid följande lärosäten:

• Chalmers tekniska högskola • Göteborgs universitet • Karolinska Institutet • Kungl. Musikhögskolan samordnar Konstfack, Kungliga konsthögskolan och Stockholms konstnärliga högskola	• Kungliga Tekniska högskolan • Linköpings universitet • Luleå tekniska universitet • Lunds universitet • Malmö universitet • Mittuniversitetet samordnar Karlstads universitet, Linnéuniversitetet och Örebro universitet	• Mälardalens universitet • Stockholms universitet • Sveriges lantbruksuniversitet • Umeå universitet • Uppsala universitet

Stärkt dialog mellan aktörer och ett samlat arbetssätt i Regeringskansliet

Det är tydligt att Sverige är ett land där idéer blir verklighet, ett land som inte bara följer utvecklingen utan formar den. Framgångarna är dock inte resultatet av en slump. De bygger bland annat på attraktiva forskningssystem, tillit och frihet att utvecklas, goda ramvillkor, rättssäkerhet, samverkan mellan akademien, näringslivet och offentlig sektor och en vilja att investera riskkapital i innovation och teknikutveckling. När det gäller investeringsviljan utmärker sig Sverige. Enligt rapporten ”World Intangible Investment Highlights 2025” är Sverige det land i världen som investerar störst andel av BNP i immateriella tillgångar.¹ Resultatet av dessa satsningar är betydande då fler än vart tredje jobb i Sverige och nästan 50 procent av vårt totala BNP skapas av våra immaterialrättsintensiva företag enligt en rapport från EUIPO och den Europeiska patentorganisationen (EPO) ”IP and innovation in European sectors”².

Som framkommit i det föregående berör immaterialrätten ett stort antal områden och involverar många aktörer. För att undvika att arbetet bedrivs isolerat i stuprör behöver insatser samlas och utvecklas sammanhållet. En central förutsättning för detta är en stärkt och kontinuerlig dialog mellan berörda aktörer. Dialogen kan föras i olika forum och former, anpassade efter behov och sammanhang. Det offentliga kan här spela en viktig roll genom att skapa och tillhandahålla arenor för dialog, bjuda in till gemensamma möten samt aktivt underlätta erfarenhetsutbyte, kunskapsöverföring och utveckling av gemensamma arbetssätt. På så sätt kan arbetet bedrivas mer effektivt, samordnat och långsiktigt, samtidigt som berörda aktörer får möjligheter att utbyta värdefulla erfarenheter.

De immaterialrättsliga frågorna spänner över många politikområden. För att identifiera och möta utmaningar samt få en bättre överblick av de immaterialrättsliga frågorna har regeringen tagit initiativ till att inrätta en arbetsgrupp för immaterialrätt i Regeringskansliet. Arbetsgruppen leds av Justitiedepartementet och består

av representanter från tio departement. Det samlade greppet skapar ökade möjligheter för effektivare samordning av immaterialrättsfrågorna inom Regeringskansliet. Det är också ett viktigt led i Sveriges förhandlingsarbete i EU och i andra internationella forum där Sverige vill vara en stark röst för respekten av immaterialrätten och för välfungerade, kostnadseffektiva och användarvänliga regelverk. En viktig aspekt av EU-arbetet är även att stärka EU:s och därmed Sveriges internationella förhandlingsläge på immaterialrättsområdet. Här är det bland annat prioriterat att säkerställa rättvisa internationella regler på upphovsrättsområdet.

Det samlade arbetssättet i Regeringskansliet är ett viktigt led i regeringens arbete med att genomföra de mål och satsningar för ökad kunskap om immaterialrätt och nyttiggörande av immateriella tillgångar som behandlats i regeringens ovan nämnda propositioner och strategier. Därutöver förstärker och kompletterar den samlade inriktningen för immaterialrätt andra strategier som regeringen tagit fram, till exempel Digitaliseringsstrategin, Försvarsindustri-strategin och AI-strategin.

<< Ny kollektion av guidekläder till FN:s högkvarter i New York designad av studenter vid Textilhögskolan vid Högskolan i Borås. Det är första gången ett lärosäte ligger bakom designen och första gången fokus ligger på hållbarhet.

Foto: Agaton Ström

¹ WIPO, World Intangible Investment Highlights 2025

² EUIPO och EPO, IP and innovation in European sectors, Industry-level analysis report (2026)

Dialog och samverkan har ägt rum med centrala myndigheter och andra berörda aktörer på immaterialrättens område:

- > Under 2025 har statssekreterare från Justitiedepartementet, Klimat- och näringslivsdepartementet samt Kulturdepartementet genomfört rundabordssamtal med 60 aktörer.
- > Lärosäten med sina respektive innovationskontor har bjudits in till möte för att utbyta erfarenheter och ta del av regeringens samlade inriktning för de immaterialrättsliga frågorna.
- > Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut har bjudits in till diskussion om immaterialrättens roll kopplat till försvarssektorns behov och utmaningar.
- > Möte har genomförts med Regeringskansliets referensgrupp för patentfrågor i syfte att informera om arbetet med den samlade inriktningen för immaterialrätt och pågående förhandlingsprojekt på patentområdet.
- > Möte har ägt rum med representanter för samiska organisationer i syfte att informera om läget i internationella förhandlingar och om det nya immaterialrättsliga skyddet för hantverks- och industriprodukter som infördes 1 december 2025 i EU.
- > Offentliga forskningsfinansiärer och riskkapitalbolag har bjudits in till möte för att diskutera hur immaterialrätt och strategisk hantering av immateriella tillgångar kan användas för att stärka innovation och säkerställa att forskningsresultat kommer till nytta.
- > PRV, som har ett brett uppdrag att bidra till ökad förståelse för immateriella tillgångar och rättigheter, har bjudits in till möte tillsammans med Vinnova för att diskutera kunskaps- och insatser på immaterialrättens område.
- > Konstnärsnämnden, PRV och innovationskontoret vid Kungl. Musikhögskolan har bjudits in till möte för att diskutera kunskaps- och insatser på upphovsrättsområdet.
- > Sveriges sju innovations- och forskningsråd på de svenska ambassaderna i Brasília, Washington D.C., London, New Delhi, Peking, Seoul och Tokyo, vars uppgift är att främja Sverige som kunskapsnation, attrahera internationella investeringar och kompetens, har bjudits in till möte för att bland annat diskutera immaterialrättens roll för svenska exportföretag.
- > Business Sweden och Kommerskollegium, som båda har i uppgift att bidra till delmålet i Utrikeshandelsstrategin om ökad kunskap om immaterialrätt, har bjudits in till möte tillsammans med Svenska Institutet för att diskutera genomförandet av delmålet.
- > Tillväxtverket och Almi m.fl. har bjudits in till möte med fokus på hantering av immateriella tillgångar och rättigheter bland entreprenörer, startups och scaleups.

Andra aktuella frågor

Vid sidan av de tre fokusområden som regeringen lyft fram finns det även andra frågor som regeringen parallellt arbetar med på immaterialrättens område.

Illegal ip-tv är ett stort problem för film- och tv-branschen och för idrottsrörelsen i Sverige. Vi har under en tid sett en oroande utveckling där pengar som borde gå till företag och kulturskapare i stället går rakt ner i fickorna på kriminella. Regeringen är därför angelägen om att hitta lösningar för att motverka detta och Filmutredningens förslag Åtgärder mot illegal ip-tv (SOU 2025:100) bereds i Regeringskansliet.

Både kulturskapare och användare har framfört behovet av att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för användning av upphovsrättsligt skyddade verk som kan ske utan tillstånd. Som ett led i att förbättra den nuvarande ordningen och skapa tydligare regler bereds utredningen Inskränkningarna i upphovsrätten (SOU 2024:4) i Regeringskansliet.

Den snabba AI-utvecklingen medför utmaningar inte minst för upphovsrätten. Det sker dock en utveckling på detta område. Exempelvis har Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Stim, lanserat världens första kollektiva AI-licens för musik.

Det är positivt att marknaden tar initiativ till lösningar på de utmaningar som den snabba teknikutvecklingen ger upphov till. Det som fungerar för en bransch behöver dock inte nödvändigtvis fungera för en annan. Det kan därför inte uteslutas att det upphovsrättsliga regelverket kan behöva anpassas till den snabba utvecklingen på AI-området. Det är därför viktigt att Sverige och svenska intressenter spelar en aktiv roll i arbetet med dessa frågor på EU-nivå, exempelvis inom ramen för kommissionens utvärdering av EU:s direktiv om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden.

Vägen framåt

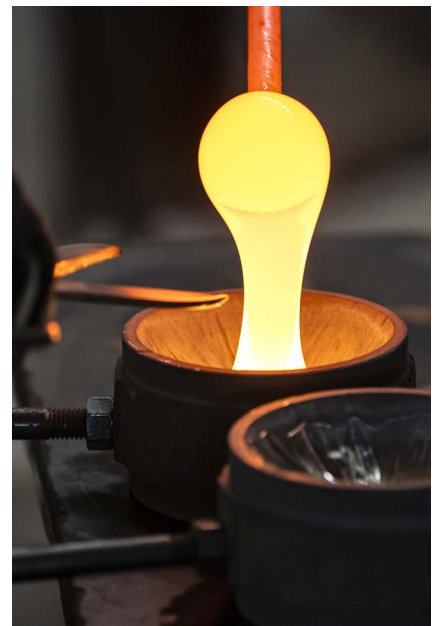
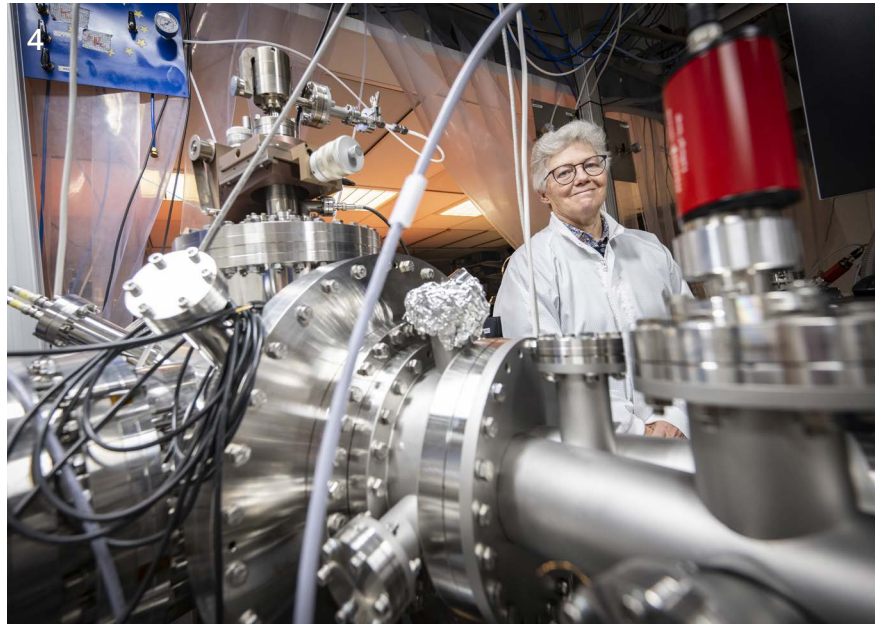
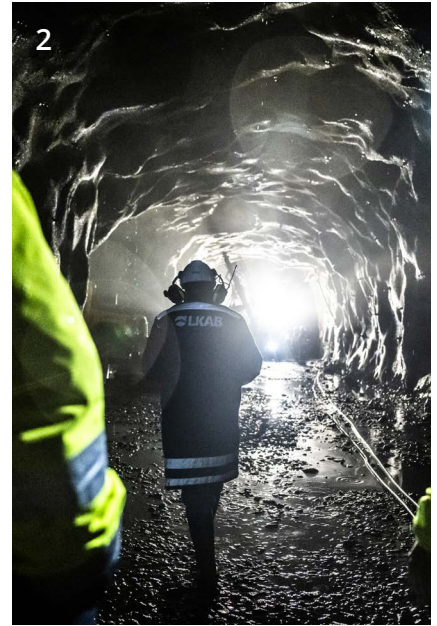
Sverige är en kunskapsnation i framkant. För att fortsätta vara det behövs ett kontinuerligt arbete. Även om det inte saknas utmaningar har vi förutsättningarna för att lyckas. Här kan och bör politiken bidra på många sätt och den bör vara framåtlutad. Det finns därför fortsatt behov av att arbeta samlat kring de immaterialrättsliga frågorna och ha en nära dialog med myndigheter, lärosäten, branschorganisationer, företag och övriga aktörer. Genom samverkan och dialog skapas förutsättningar för ökad svensk innovationsför-

måga och konkurrenskraft och bidrar till att Sverige fortsatt kan vara en stark och proaktiv förhandlingspart i EU. Arbetet med att stärka den strategiska hanteringen av immateriella tillgångar och öka kunskapen om immaterialrätt är inte bara en uppgift för det offentliga utan är något som samtliga i innovationssystemet bör vara med och bidra till. Det är ett långsiktigt arbete som kräver uthållighet, engagemang och samarbete mellan alla berörda aktörer.

Som framgår av Svenska institutets strategi för en starkare Sverigebild i utlandet så är just vår samarbetsförmåga och kreativitet några av våra främsta kvaliteter. Allt detta bådär gott för vägen framåt!

Skydd för immateriella tillgångar

<< 1. Vid Luftfartsverkets nya center för forskning- och utveckling på Malmö Airport utvecklas innovativa koncept och lösningar för att möta flygtrafikledningens framtida utmaningar.

Arbetet sker i nära samarbete med akademi, industri och myndigheter.

Foto: Johan Nilsson / TT

2. Kirunagruvan, världens största underjordiska järnmalmsgruva, är en motor för innovation som genom LKAB:s omställning mot koldioxidfria processer och produkter bidrar till högre produktvärde och minskad klimatpåverkan.

Foto: Banfa Jawla / SVD / TT

3. Manusförfattaren Lisa Ambjörn, regissören Rojda Sekersöz tillsammans med skådespelaren Omar Rudberg är några av kreatörerna bakom den svenska dramaserien Young Royals som blivit en global succé.

Foto: Jessica Gow / TT

4. Anne L'Huillier, professor i atomfysik vid Lunds universitet, tilldelades Nobelpriset i fysik 2023 för sina banbrytande experiment som gett mänskligheten nya möjligheter att utforska elektronernas värld.

Foto: Johan Nilsson / TT

5. Svensk dataspelsindustri är en världsledande exportsuccé. På DreamHack möts kreatörer, utvecklare och spelentusiaster i en dynamisk och inspirerande miljö.

Foto: Fredrik Sandberg / TT

6. På Målerås glasbruk har konstnärligt skapande och kreationer tagit form sedan slutet av 1800-talet.

Foto: Johan Nilsson / TT

Exempel på skydd för immateriella tillgångar är patent, formskydd, varumärkesrätt och upphovsrätt. Patent skyddar tekniska lösningar på problem. Formgivning skyddar en produkts design och utseende. Ett varumärke skyddar ett företags varor och tjänster. Upphovsrätten skyddar verk och prestationer inom till exempel musik, text, film, fotografi och datorprogram. Det immaterialrättsliga skyddet ger innehavaren en tidsbegränsad ensamrätt att använda tillgången och att hindra andra från att nyttja den kommersiellt genom att exempelvis tillverka, sälja eller importera kopior utan tillstånd.

Ett företags affärsmodeller, kunskap, information av kommersiell karaktär, data eller liknande kan skyddas som företagshemligheter. Som ett komplement till immaterialrätten finns också marknadsföringsrätten som reglerar hur företag får och inte får marknadsföra sina varor och tjänster, för att skydda konsumenter och andra näringsidkare mot vilseledande och otillbörlig reklam.

Patent

Den som har skapat en uppfinning kan få patent på den i upp till 20 år. En förutsättning är att den är ny, har uppfinningshöjd och är industriellt tillämpbar. Inte bara produkter kan skyddas utan även förfaranden eller specifika användningar av produkter. För uppfinningar som avser krigsmateriel finns särskilda regler i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar.

Det finns olika vägar att söka patent:

Svenskt patent. Genom en ansökan till PRV kan ett patent beviljas med skydd i Sverige. För att upprätthålla patentet ska en årlig avgift betalas.

Europeiskt patent. Genom en ansökan till EPO kan ett europeiskt patent beviljas. För att patentet ska få verkan behöver man ansöka om validering i det eller de EPO-länder där man vill ha skydd. En ansökan om validering görs vid respektive lands patentverk. För att upprätthålla skyddet ska en årlig avgift betalas i varje land.

Om man i stället vill ha ett bredare skydd utan nationell validering kan man begära enhetlig verkan av det europeiska patentet vid EPO. För en årlig avgift får man direkt skydd i de 18 EU-länder, däribland Sverige, som deltar i det enhetliga patentsystemet där även den Enhetliga patentdomstolen och Centret för medlings- och skiljeförfarande ingår.

Internationell patentansökan (PCT-ansökan).

PRV är en av 25 behöriga PCT-myndigheter i världen och med en enda ansökan till PRV är det möjligt att på ett språk få nyhetsgranskning och preliminär patenterbarhetsbedömning och därefter kan ansökan fullföljas i de närmare 160 länder som deltar i systemet.

Tilläggskydd

Den som har patent på ett läkemedel eller växtskyddsmedel kan under vissa omständigheter ansöka om ett s.k. tilläggskydd. Tilläggskydd innebär att patenthavaren kan få ett förlängt skydd i upp till fem år för sin produkt. En ansökan om tilläggskydd lämnas in till respektive nationellt patentverk. För tilläggskydd ska en årlig avgift betalas.

Upphovsrätt

Upphovsrätten omfattar resultatet av varje skapande verksamhet som uppnår en viss grad av originalitet (verkshöjd). Sådana verk kan bland annat vara text, musik, film, datorprogram, byggnadskonst och alster av brukskonst. Skyddet uppstår automatiskt och kräver alltså inte någon registrering. Skyddet upphör 70 år efter upphovsmannens bortgång. Skyddet innebär en ensamrätt till verket som delas in i två delar. Dels en ekonomisk rätt att framställa exemplar och till-

gängliggöra verket för allmänheten, dels en ideell rätt att bli namngiven och att verket inte används eller bearbetas på ett kränkande sätt.

Till upphovsrätten hör även vissa närstående rättigheter för prestationer som inte uppfyller kraven för upphovsrättsligt skydd men som har liknande karaktär, till exempel skydd för fotografisk bild, presspublikationer och radio- och tv-företags utsändningar. De närstående rättigheterna gäller i princip i 50 år från framställningen eller sändningen.

Varumärken, företagsnamn och domännamn

Ett varumärke är ett kännetecken som används för att identifiera ett företags produkter eller tjänster. Det kan bestå av ord, figurer, bokstäver, siffror, personnamn, slogans, hologram eller ljud. En förutsättning för att få skydd för ett varumärke är att det bland annat måste ha särskiljningsförmåga och får inte riskera att förväxlas med andra varumärken. Att visa var en vara eller tjänst kommer från och koppla den till ett visst företag är varumärkets viktigaste funktion. En varumärkesregistrering gäller i tio år och registreringen kan förnyas hur många gånger som helst.

Det finns olika vägar att söka varumärke:

Svenskt varumärke. Genom ansökan till PRV kan ett varumärke ges skydd i Sverige.

EU-varumärke. Genom ansökan till EUIPO kan ett varumärke ges skydd i hela EU.

Internationell varumärkesregistrering. Med ett svenskt varumärke eller ett EU-varumärke kan man därefter ansöka om en internationell varumärkesregistrering. Det s.k. Madridsystemet, som administreras av FN:s organ för immaterialrätt (World Intellectual Property Organization, WIPO) gör det möjligt att få skydd i över 130 länder i en och samma ansökan och med bara en avgift.

Precis som ett varumärke kan ett **företagsnamn** underlätta för företag att särskilja sina varor och tjänster. Registreringen av företagsnamn görs hos Bolagsverket.

Om man vill ha en webbplats med samma namn som sitt företag eller varumärke ska man registrera **domännamnet** så tidigt som möjligt. Domännamn i Sverige kan registreras hos Internetstiftelsen. Att tänka på är att ett registrerat domännamn inte ger ensamrätt till namnet på samma sätt som varumärken och företagsnamn.

Formskydd

Formskydd skyddar utseendet på en produkt eller en produkt del – alltså dess form och design, men inte dess funktion eller idé. Skyddet kan ges till såväl analoga (till exempel möbler, förpackningar, godis och bilar) som digitala formgivningar (till exempel appar, typsnitt och ikoner). För att en formgivning ska kunna skyddas måste den vara ny och ha särprägel. Även om man gjort en produkts utseende offentligt så har man i regel 12 månader på sig att lämna in en ansökan om formskydd. Skyddstiden för formgivningar är fem år från registreringsdagen och kan förnyas i femårsperioder upp till maximalt 25 år.

Det finns olika vägar att söka formskydd:

Svensk formgivning. Genom en nationell ansökan till PRV kan en formgivning ges skydd i Sverige.

EU-formgivning. Genom en ansökan till EUIPO kan en formgivning ges skydd i hela EU.

Internationell registrering. Genom en ansökan till WIPO kan en formgivning ges skydd utanför EU i det s.k. Haag-systemet. En internationell registrering ger skydd i ett eller flera av de över 90 länder som är anslutna till systemet. I ansökan anges vilka länder som man vill ha skydd i.

Geografiska beteckningar

Geografiska beteckningar skyddar namn på produkter som har en tydlig koppling till en viss geografisk plats och innebär att produkten måste tillverkas enligt vissa villkor som gäller för beteckningen. En ansökan om skydd av en geografisk beteckning får göras av en grupp producenter eller i undantagsfall av en enda producent. Ansökningsprocessen beror på var produkten har sitt ursprung. Skyddet innebär en kollektiv rätt för producenterna att förhindra och stoppa missbruk av den skyddade beteckningen. Det har sedan länge varit möjligt att söka skydd för jordbruksprodukter och livsmedel, inklusive vin och spritdrycker. Sedan den 1 december 2025 kan man även söka skydd för hantverks- och industriprodukter, såsom glas, keramik, smycken och textilier. En registrering ger skydd i hela EU. Databasen Giview är den mest omfattande sökbara databasen för geografiska beteckningar i och utanför EU.

Geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel. Ansökan görs via Livsmedelsverket som efter godkännandeprocess tar ansökan vidare för godkännande och registrering av EU-kommissionen.

Geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter.

Ansökan lämnas direkt till EUIPO som hanterar godkännandeprocess och registrering. PRV är kontaktpunkt till EUIPO och kan bistå med bland annat lokal-känedom.

Internationell registrering. För skydd utanför EU kan registrering göras i det s.k. Lissabonsystemet, som administreras av WIPO. Systemet gör det möjligt att genom en enda ansökan få skydd i över 50 medlemsländer. Beroende på produkttyp lämnas en sådan ansökan in till Livsmedelsverket eller PRV.

Växtförädlarrätt

Växtförädlarrätt är ett immaterialrättsligt skydd som ges till nya växtsorter. För att erhålla en växtförädlarrätt i Sverige måste en ansökan ges in till Jordbruksverket. En växtförädlarrätt som gäller i hela EU ges efter ansökan till EU:s växtsortmyndighet (Community Plant Variety Office, CPVO). En sådan ansökan kan också ges in till Jordbruksverket för vidarebefordran till CPVO. En ny växtsort ska vara särskiljbar, enhetlig och stabil, vilket innebär att sorten ska gå att skilja från andra kända sorter i EU, inte förändras från år till år vid förökning och att individerna inom sorten är enhetliga. Skyddet gäller i 25–30 år beroende på typ av art och förutsätter att årsavgifter betalas.

Marknadsföringsrätt

Marknadsföringsrätten utgör ett överlappande och kompletterande skydd till immaterialrätten. Den reglerar hur företag får och inte får marknadsföra sina varor och tjänster. Marknadsföringsrätten skyddar konsumenter och andra näringsidkare mot vilseledande, aggressiv eller annan otillbörlig marknadsföring som exempelvis renommésnyltning. Det är alltså möjligt för en näringsidkare som till exempel har ett registrerat formskydd att göra gällande att en viss affärsmetod gör intrång i såväl den immateriella rättigheten som att den strider mot marknadsföringsrätten på grund av vilseledande efterbildning eller renommésnyltning.

Företagshemligheter

Skydd för företagshemligheter används inte sällan som ett strategiskt övervägt alternativ vid sidan av det immaterialrättsliga skyddet. Företagshemligheter är information om ett företags eller en forskningsinstitutions affärs- eller driftförhållanden som hålls hemlig för att ge innehavaren en konkurrensfördel. Det kan handla om information som affärsstrategier, produktionsmetoder, planerade reklamkampanjer och forskning för att nämna några, men skyddet kan vara tillämpligt på även annan typ av information som har anknytning till näringsverksamhet. Avgörande är att ett röjande av informationen typiskt sett är av det slaget att

det medför skada i konkurrens- hänseende för innehavaren samt att innehavaren vidtagit rimliga åtgärder för att hålla informationen hemlig.

Skyddet för företagshemligheter innebär att ingen får obehörigen skaffa, använda eller avslöja företagshemligheter. Till skillnad från skyddet enligt immaterialrättslagstiftningen är skyddet för företagshemligheter inte begränsat i tid, utan varar så länge informationen förblir hemlig.

PRV är Sveriges immaterialrättsmyndighet. Verket har ett samlat ansvar för immaterialrätt och handlägger ansökningar om olika immaterialrättsliga skydd som patent, formgivningar och varumärken.

PRV arbetar för att utbilda och sprida kunskap om betydelsen av immateriella tillgångar för innovation och företagande. PRV utför även konsulttjänster som sök- och analysuppdrag inom patent, varumärke och formgivning.

PRV är också tillsynsmyndighet för kollektiv förvaltning av upphovsrätt. PRV har varit PCT-myndighet (Patent Cooperation Treaty, PCT) sedan 1970-talet, som en av de första i världen.

Myndigheten är central för svensk förmåga inom immaterialrättsområdet med hög kompetens, internationell trovärdighet och en stabil försörjning av immaterialrättslig expertis till hela det svenska innovationssystemet.

Mer information om de immaterialrättsliga skydden går att hitta på:

www.prv.se
www.verksamt.se
www.epo.org
www.euipo.europa.eu
www.wipo.int

Regeringskansliet
103 33 Stockholm
www.regeringen.se